

Antalya Müzesi'nden Bir Grup Kandil Üzerine Gözlemler

Akın TEMÜR (*)
Sonay YÜKSEL (**)

Öz: Tarihin tüm dönemlerinde aydınlatma; günlük yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. Bunun sonucunda, aydınlatma gereksinimini karşılamaya yönelik olarak da farklı çözüm yolları aranmıştır. İnsanoğlu ateşi bulduktan sonra, onu kontrol altına alıp taşıyabilmek için de farklı araç gereçler oluşturmuştur. Bu araçların en başında ise şüphesiz küçük ve taşınabilir olmalarından dolayı kandiller yer alır. Taş, pişmiş toprak ve metalden yapılmış olan bu kandiller, çağlar boyunca aydınlatma, adak eşyası ve mezar hediyesi olarak kullanılmış gereçlerdir. Bunların yapım tekniklerinin, biçim ve bezemelerinin incelenmesi ait oldukları toplumun, sanatını, teknolojik ve sosyo-ekonomik yapısını anlamamız için önemli enstrümanlardır. Bu çalışmayla Antalya Müzesi envanterinde bulunan bir grup kandil değerlendirmeye alınmıştır. Farklı yollarla müzeye ulaşıp olan bu eserler tasniflenip, tiplerine ayrılmış ve gerekli tarihlendirmeler yapılarak katalog çalışması oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Antalya Müzesi, Antik Çağ, Aydınlatma Araçları, Kandil, Volütlü Kandiller

Observations on A Group of Lamps from Antalya Museum

Abstract: Lighting has been an indispensable element for daily life throughout history. Concomitantly, various solutions have been sought to meet the need for lighting. After inventing the fire, humanbeings have developed sundry of utensils to control and carry it. Undoubtedly, first among these utensils comes oil lamp due to its small size and mobility. Oils lamps made from stone, clay and metal have been used as lighting, devotional utensils and tomb souvenir. Investigation of the making, shape and ornaments of these utensils are significant elements in understanding the art, technological and soci-economic structure of the societies these instruments belong to. With this study, a group of oil lamps in the inventory of Antalya Museum were evaluated. These works, which had reached to the museum in different ways, were classified, typed and cataloged by making necessary dates.

Keywords: Antalya Museum, Antiquity, Lighting Tools, Lamps, Volute Lamps

Makale Geliş Tarihi: 18.01.2018

Makale Kabul Tarihi: 14.03.2018

I.Giriş

Tarihin tüm dönemlerinde aydınlatma, günlük yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olmuş, buna yönelik olarakta, farklı çözüm yolları arayışına gidilmiştir. İnsanoğlu ateşi

---

*) Dr.Öğr.Üyesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, (e-posta: akintemur@yahoo.com)

**)Arş. Gör. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (e-posta: sny_albayrak@hotmail.com)

bulduktan sonra, onu kontrol altına alıp taşıyabilmek içinde farklı araç gereçleri tasarlamış, insanın içinde yaşadığı ortama bağlı olarak farklı aydınlatma araçları ve yakıtları ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalar ilk aydınlatma araçlarının çabucak tutuşan malzemelerden elde edildiği ve sonrasında, bunların yerini zamanla farklı aydınlatma araçlarına bıraktığı anlaşılmaktadır. Bu araçların en başında ise, şüphesiz küçük ve taşınabilir olmalarından dolayı kandiller yer almaktadır. Taş, pişmiş toprak metal veya candan yapılmış olan ve içine konan yağların yakılmasıyla kullanılan kandiller, zaman içinde aydınlatma aracı olarak kullanılmasının yanı sıra kutsal alanlara, tapınaklara adanan bir sunu eşyası veya mezarlarda konan bir ölü hediyesi olarakta geniş bir kullanım alanına sahip olmuşlardır. Üzerlerindeki bezemeleriyle Antikçağ insanın sanatını, düşünce ve inanç sistemlerini anlamamızı sağladığı gibi, kullanılan malzemenin cinsi ve üretiminde kullanılan yöntemle de o toplumun ulaştığı teknolojiyi ve sosyo-ekonomik gelişimini tespit etmek mümkün olmaktadır. Çalışmaya konu olan Antalya Müzesi'ndeki bir grup kandil tipolojik olarak gruplandırılarak beş başlık altında değerlendirilmiştir. Bunlar; volütlü kandiller, kalp burunlu kandiller, "u" burunlu kandiller, Bailey Tip Eph. B3 grubu ve son olarakta Loeschcke V tipi kandillerdir.

A. Volütlü Kandiller

Genellikle M.S. 1. yüzyılda yoğun olarak kullanım gören volütlü kandillerden kataloğumuz içerisinde 4 adet bulunmaktadır. İyi korunmuş bir halde ele geçen bu kandillerin kalıpta yapılmış olduğu gözlemlenmektedir. Volütlü kandillerin omuz kısmında kabartma olarak yapılmış bir veya daha çok halkaya yer verilirken, taban kısmında hafifçe yükseltilmiş halka biçiminde kaideye sahiptirler. Diskusu çevreleyen halkaların hemen bitiminde, buruna doğru kavis çizerek oluşturulmuş volütler yer alır. Volütlü kandillerin tipolojisi yapılırken burnun iki yanında yer alan volütlerin gövde ile bağlantısı, burun açısı ve omuza geçiş ayrıntıları alt grupların belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Fırat 2015: 536).

Volütlü kandillerin ilk tipolojisini 1899 yılında Roma'daki kandilleri inceleyen Dressel kurmuş ardından bu tipoloji Loeschcke (Loeschcke 1919) tarafından Vindonissa malzemesiyle birlikte genişletilmiştir. Korinth'te bulunan volütlü kandiller Broneer (Broneer 1930), Atina'dakiler Perlzweig (Perlzweig 1961) ve Robinson (Robinson 1959), İtalya'dakiler Bailey (Bailey 1980), İtalya ile diğer merkezlerden ele geçenler Hayes (Hayes 1980), Kıbrıs'takiler Vessberg (Vessberg 1956) tarafından incelenerek bu kandillerin tipoloji ve kronolojileri oluşturulmuştur (Civelek 2008: 115). Kataloğumuzda bulunan 4 adet volütlü kandil, tipolojik özelliklerinden yola çıkarak üçgen burunlu ve yuvarlak burunlu olmak üzere 2 tip altında gruplandırılmışlardır.

1. Üçgen Burunlular (Kat. Nr. 1-3)

Bu kandil gruplarının belirgin özellikleri geniş üçgen şeklinde bir buruna ve burnun her iki yanında yer alan volütlere sahip olmasıdır. Bunların discuslarını ve dar omuzlarını çevreleyen iki veya daha fazla sayıda yiv bulunur. Bu tip kandiller volütlü kandillerin erken grubu olarak kabul edilmiş olup, M.Ö. 1. yüzyılın sonlarından M.S. 1. yüzyıl sonlarına kadar İtalya'daki atölyelerde ve Akdeniz'de yaygın olarak kullanılmışlardır.

(Hayes 1980: 116-117). Kataloğumuzda bulunan volütlü kandiller genellikle Loeschcke tarafından ortaya konulan kandil örneklerinden elde edilen burun yapısı temel alınarak, benzerleri yardımıyla tarihlendirilmiştir. Kat. Nr. 1 Loeschcke Type IA'ya benzetilirken, Kat. Nr. 2 ve Kat. Nr. 3 Loeschcke Type I'e olan benzerliklerini ortaya koymuştur.

2. Yuvarlak Burunlular (Kat. Nr. 4)

Üçgen burunlu örneklere göre burnun her iki yanındaki volütler, daha dar açılı ve küçüktür. Ayrıca burun bitimi yuvarlaktır. İçbükey dairesel discusları ender olarak bezemesiz olmakla birlikte omuzlarında iki veya üç yiv bulunur (Civelek 2008: 119). Szenteleky (Szenteleky 1969: 67) ayrı bir grup olarak incelediği bu kandillerin en erken örneklerinin Hellenistik döneme kadar gittiğini fakat Augustus dönemine tarihlenen Haltern malzemesi içinde bulunmadıklarından, üretimlerinin Tiberius zamanında başladığını düşünmektedir (Civelek 2001). İtalya'da Alpler'de, Akdeniz'de Kilikkia'da, özellikle Kıbrıs'ta ve Karadeniz'de birçok örneğine rastlanan bu tipteki kandillerin sevilerek ve çok geç dönemlere kadar kullanıldıkları bilinmektedir (Civelek 2001: 35).

En erken çalışmalardan birini yapmış olan Walters (Walters 1914: 95-129), bu kandilleri genel olarak M.S. 1. yüzyıla tarihlemektedir. Aynı şekilde Bailey (Bailey 1988: Pl. 63) M.S. 1. yüzyıla, Tralleis'te ele geçen örnekleri Civelek (Civelek 2001: 35) M.S. 1. yüzyıl ortalarına, Perlzweig (Perlzweig 1961: Pl. 3, Nr. 75) M.S. 1. yüzyılın ilk yarısına, Fitch ve Goldman (Fitch & Goldman 199: 111, Fig. 63-66) M.S. 50'den sonraya tarihlemişlerdir.

Elde edilen bu verilerden çıkardığımız sonuca göre, çeşitli kontekstlerde bulunan yuvarlak burunlu volütlü kandiller M.S. 1. yüzyılın içerisinde yoğun olarak kullanılmıştır. Bu tipte yalnız 1 adet kandil elimizde bulunmaktadır. Kat. Nr. 4 olarak adlandırılmış olan bu kandili Loeschcke Type IV, burun yapısıyla tarihlendirmemize yardımcı olmaktadır. Ayrıca bu tipe benzer bir şekilde Broneer Type XXIII, Vessberg Type 10, Bailey Type B örnek olarak gösterilebilir.

B. Kalp Burunlu Volütlü Kandiller (Kat. Nr. 5-8)

Bu grup kandiller adını burunları üzerindeki kalp yaprağı formundaki plastik kabartıdan almaktadır. Küçük iç bükey diskleri genelde bezemelidir (Barın 1995: 2). Loeschcke Type VIII, dairesel gövde ve kısa yuvarlak burun olarak karakterize edilen bu tipin eski örnekleri Cladiuslar döneminde görülmüş, daha sonra yüzyılın sonlarına doğru Roma İmparatorluğunun her alanına yayılarak, uzun yüzyıllar boyunca üretimi devam etmiştir. Loeschcke Type VIII kandillerinde karşılaşılan burun formları 11 alt gruba ayrılmıştır (Bussiere & Wohl 2017: 194-196, Fig. 3).

Elde bulunan kandil kataloglarına bakıldığında farklı tarihler verildiği görülmektedir. Perlzweig bu kandil gruplarını M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı ile M.S. 2. yüzyılın başlarına tarihlerken (Perlzweig 1961: Pl. 6, Fig. 143), Bailey kataloğunda Trianus dönemine verir (Bailey 1988: 379, Q3074). Walters ise M.S. 3. yüzyıla tarihlendirmektedir (Walters 1914: 267, Nr. 1110-1203). Kıbrıs'ta yapılan kazılarda mezar buluntusu olarak ele geçen kandiller ise M.S. 50 ve 100 tarihlerine verilmektedir (Civelek 2001: 25). Bailey British Museum kataloğunda bulunan bu kandilleri Loeschcke Type VIII olarak

gruplandırmıştır (Bailey 1980: 367, 374; Bailey 1988: 380). Buna bağlı olarak kalp burunlu formlar Loeschcke Type VIII, burun Tipi 10 olarak görülmektedir (Bussiere & Wohl 2017: 194-196, Fig. 3). Çeşitli tarihlendirmeler ışığında kataloğumuzda bulunan dört adet kalp burunlu kandili gerek form ve gerekse benzer burun özelliklerinden yola çıktığımızda M.S. 1. yüzyılın ortaları ile 3. yüzyılın ilk yarısı arasına tarihlemek uygun olacaktır.

C. “U” Burunlu Kandiller (Kat. Nr. 9-11)

Grup adını burun yapısındaki “u” formundan alır. Çoğunlukla diskusları bezemeli olarak görülür. Ancak bezemesiz olanlara da rastlanılmaktadır. Kalp burunlu kandiller ile aynı dönemde kullanılmışlardır. Bu kandillere M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği ile 3. yüzyılın ilk yarısı arasında rastlanılmaktadır (Kara 2014: 23). Kataloğumuzda bu kandil grubundan üç adet bulunmaktadır. Bunlardan Kat. Nr. 9 ile Kat. Nr. 10 Loeschcke Type VIII’de burun tipi 2’ye göre, Kat. Nr. 11 ise burun tipi 6 ya göre dahil edilmiştir (Bussiere & Wohl 2017: 194-196, Fig. 3).

D. Bailey, Type Eph. B3 (Kat. Nr. 12)

Bu tip kandiller ilk bakışta Loeschcke Type VIII, burun tipi “u” biçimli olarak değerlendirilirken, Bailey British Museum kataloğunda bulunan Ephesos kandiller için ayrı bir sınıflandırmaya gitmiştir (Bailey 1988: 366-393). Bailey’in Type Eph. B3 olarak adlandırdığı bu tipte, tek fark diskus etrafını belirleyen çizginin buruna doğru kapanmayarak kanal yapacak şekilde burun deliğiyle birleşmesidir (Kara 2014: 24). Bussiere-Wohl ise “Ancient Lamps” kataloğunda sınıflandırmasını Bussiere form D II 1 ve Bussiere form D II 2 arasındaki fark olarak görmüş ve bu tipi Bussiere form D II 2 olarak adlandırmıştır (Bussiere & Wohl 2017: 212). Kataloğumuzda sadece Kat. Nr. 12 de bulunan kandil bu tipe dahil edilmiş olup bu kandil tipi için tarihlendirme “u” burunlu kandillerde olduğu gibi M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği ile 3. yüzyılın ilk yarısıdır.

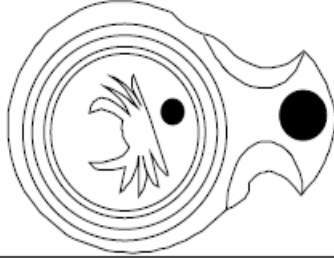
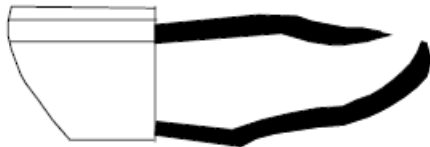
E. Loeschcke V (Kat. Nr. 13-14)

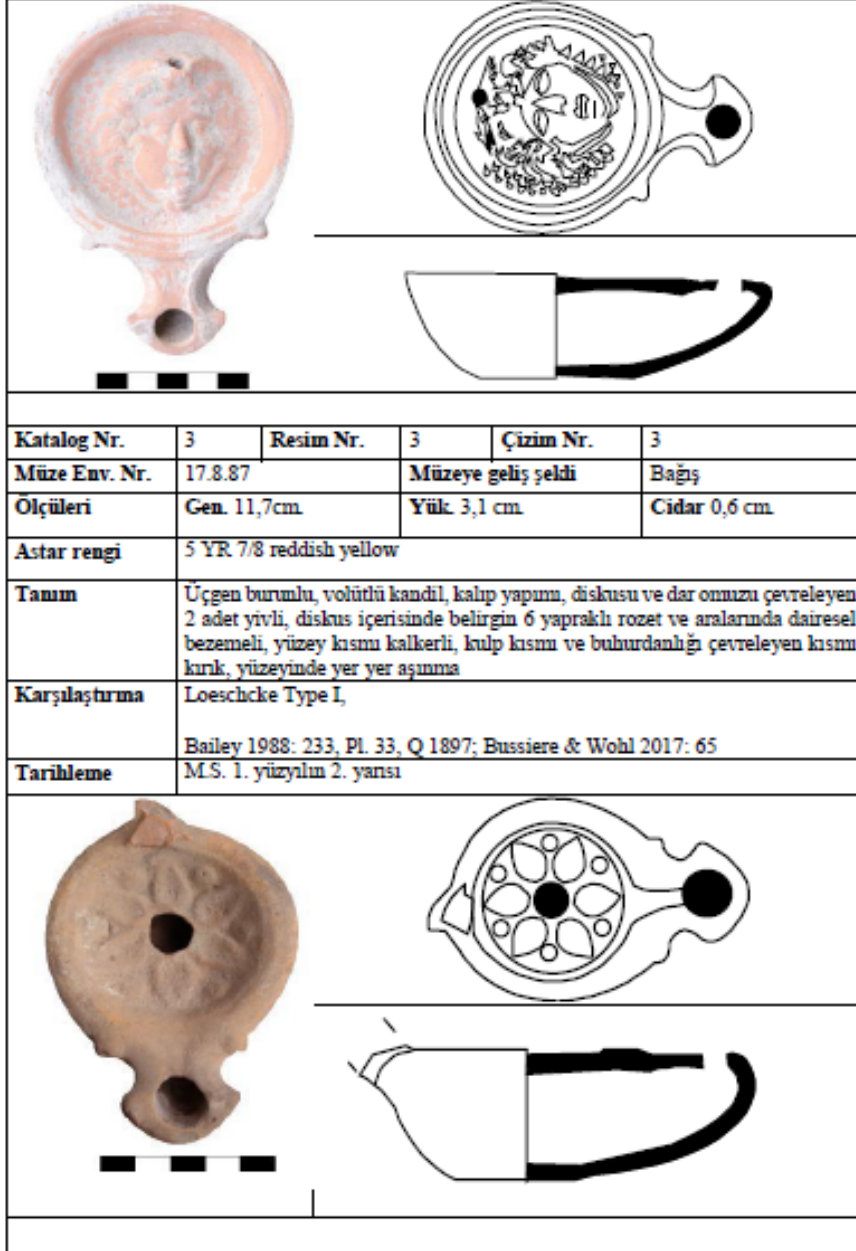
Bu tip kandiller genellikle burun yapısının formuna göre diskus ve burunla birleşerek kanal oluşturmakta ve yanlarında iki adet küçük volüt yer almaktadır. Genel olarak hem bezemeli hem de bezemesiz kandillerde sıkça bu tip görülmektedir. Kataloğumuzda yalnız 2 adet örnek bulunmaktadır. Ancak kandiller form yapısıyla ayrılsa da burun özellikleri bakımından aynı tip içerisine dahil edilmektedirler. Kat. Nr. 14’te bulunan kandili Kat. Nr. 13’ten ayıran tek fark ise, uzun formlu olmasıdır. Bussiere-Wohl kataloğunda uzun formlu Loeschcke V veya Deneauve V F olarak, grup içerisine dahil etmiştir (Bussiere & Wohl 2017: 377). Loeschcke V için verilen kronoloji kişilere göre farklılık göstermektedir. Perlzweig M.S. 2. yüzyılın 1. yarısına (Perlzweig 1961: Pl. 6, Nr. 172), Hayes M.S. 350-450’lere (Hayes 1980: 213, Nr. 475), Bussiere- Wohl ise M.S. 2.ve 3. yüzyıllara tarihler (Bussiere & Wohl 2017: 375).

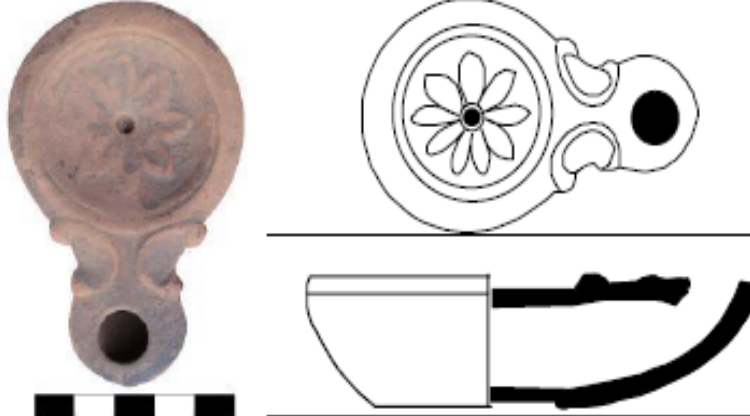
II. Sonuç

Antalya Müzesi’ndeki bir grup kandilin incelendiği çalışmada; kandiller; volütlü, kalp burunlu, “u” burunlu, Bailey Type Eph. B3 ve Loeschcke V Type olmak üzere beş

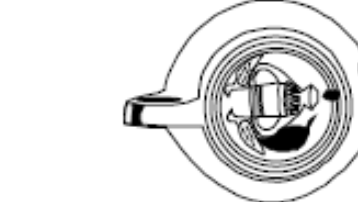
gruba ayrılmıştır. Bunlar içinde volütlü kandillerin genellikle M.S. 1. yüzyılda yoğun olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Tipolojik açıdan bakıldığında volütlü kandiller; burnun iki yanında yer alan volütlerin gövde ile bağlantısına, burun açısına ve geçiş ayrıntılarına göre alt gruplara ayrılmıştır. Çalışma kapsamına dahil edilen kandillerden üç tanesi üçgen burunlu, bir tanesi de yuvarlak burunlu olarak gruplandırılmış ve tarihlendirmeleri de buna göre yapılmıştır. Kalp burunlu olarak gruplandırılan kandiller, adını burun üzerinde yer alan kalp yaprağı formundan almaktadır. “u” burunlu kandiller adını burun üzerinde yer alan “u” formundan almaktadır ve genellikle kalp burunlu kandiller ile aynı yüzyıllar içerisinde, yoğun olarak kullanıldıkları bilinmektedir. “Bailey Tip Eph. B3” tip kandiller ilk bakışta “u” burunlu kandil tipi gibi görülse de tek fark, burnun bir kanal oluşturarak diskusla birleşmesidir. “U” burunlu kandillerinde aynı tarihlerde kullanıldığı anlaşılmaktadır. “Loescheke V” tipindeki kandiller ise, diskusla ve burnunla kanal oluşturmuş ve yanlara iki adet volüt yerleştirilmiştir.

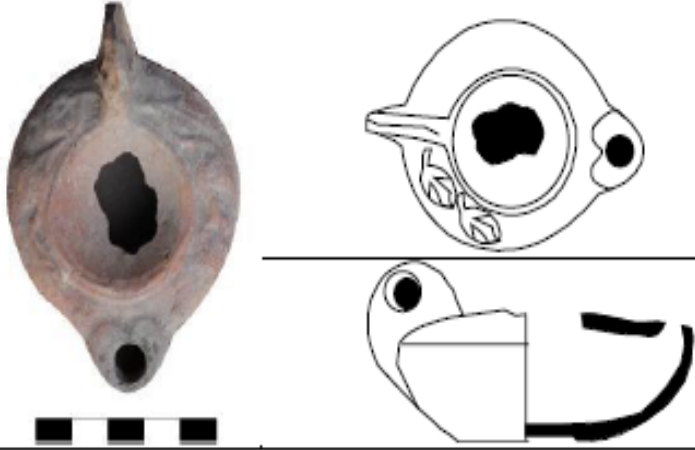
Katalog Nr.	1	Resim Nr.	1	Çizim Nr.	1
Müze Env. Nr.	917	Müze geliş şekli	Bağış		
Ölçüleri	Gen. 8,6 cm.	Yük. 2,6 cm.	Cidar 0,4 cm.		
Astar rengi	5 YR 7/6 Reddish Yellow				
Tanınım	Üçgen burunlu, volütlü kandil, kalıp yapımı, diskusu ve dar omuzu çevreleyen 4 adet yivli, diskus içerisinde belirgin bir yengeç betimli, yüzey kısmı yoğun kalkerli, sağa çıkıntı yapan volüt kısmı kırık.				
Karşılaştırma	Loeschcke Type IA, Goldman 1950: 92-93, groups, XI-XII; Bailey 1988: 233, Pl. 33, Q1892; Bussiere & Wohl 2017: 65				
Tarihleme	M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı				
					
					
Katalog Nr.	2	Resim Nr.	2	Çizim Nr.	2
Müze Env. Nr.	3.14.80	Müze geliş şekli	Satın Alma		
Ölçüleri	Gen.12,4 cm.	Yük. 3,2 cm.	Cidar 0,5 cm.		
Astar rengi	2,5 YR 6/8 light red				
Tanınım	Üçgen burunlu, volütlü kandil, kalıp yapımı, diskusu ve dar omuzu çevreleyen 3 adet yivli, diskus içerisinde belirgin medusa başı, yüzey kısmı yoğun kalkerli.				
Karşılaştırma	Loeschcke Type I, Bailey 1988: 233, Pl. 33, Q 1897; Bussiere & Wohl 2017: 65				
Tarihleme	M.S. 1. yüzyılın 2. yarısı				

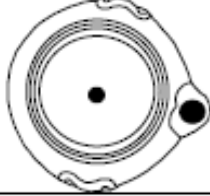

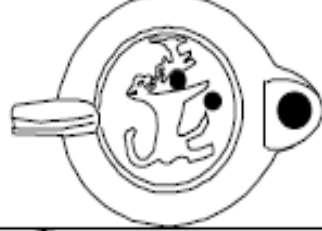

Katalog Nr.	4	Resim Nr.	4	Çizim Nr.	4
Müze Env. Nr.	2366		Müzeye geliş yeldi		Zor Alım
Ölçüleri	Gen. 9,6 cm		Yük. 2,2 cm		Cidar 0,5 cm
Astar rengi	5 YR 6/6 reddish yellow				
Tanım	Yuvarlak burunlu, volütü kandil, kalıp yapımı, volütleri dar açılı, diskusu ve dar omuzu çevreleyen 3 adet yivli, diskus ortasında belirgin 9 yapraklı rozet bezemeli, yüzey kısmı kalkerli.				
Karşılaştırma	Loeschcke Type IV, Hellström 1965: 51, Pl. 25, Fig. 60; Bailey 1988: 302, Pl. 63, Q 2374				
Tarihleme	M.S. 40-100				
					
Katalog Nr.	5	Resim Nr.	5	Çizim Nr.	5
Müze Env. Nr.	1653		Müzeye geliş yeldi		Satın Alma
Ölçüleri	Gen. 9,5 cm		Yük. 2,8 cm		Cidar 0,3 cm
Astar rengi	10 R. 5/6 red				
Tanım	Kalp burunlu kandil, kalıp yapımı, diskusu ve dar omuzu çevreleyen 3 adet yivli, tam ortasında kanatlı bir adam ile karışık yaratığa benzeyen bir kuş betimi, yanında amphora betimli, omuz kısmında diskusla paralel yunmurt bezemeli, tabanı tek halkalı, altı yazıtlı, yüzeyi az kalkerli				
Karşılaştırma	Loeschcke Type VIII, Walters 1914: 1119; Perlzweing 1961: Pl. 6; Bailey 1988: 380, Pl. 104, Q 3087				
Tarihleme	M.S. 1. yüzyılın ortası - 2. yüzyılın sonu				

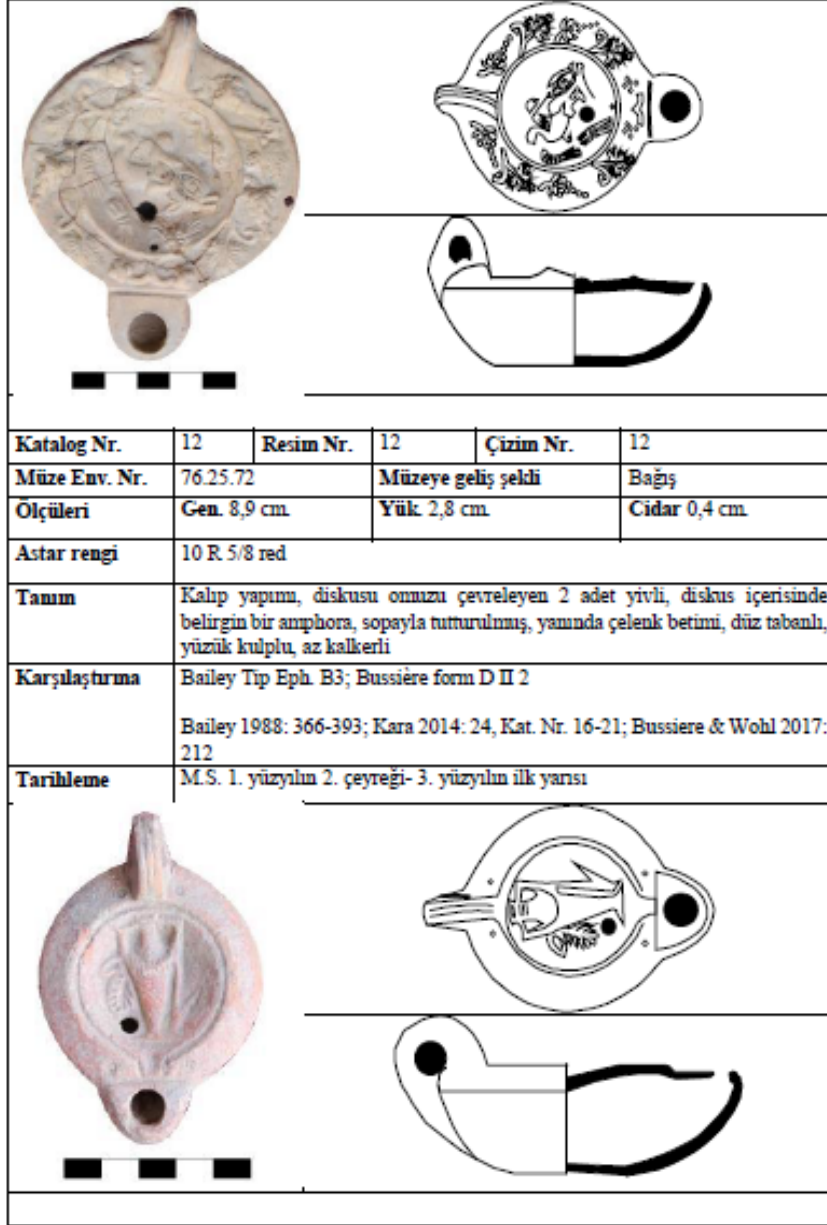

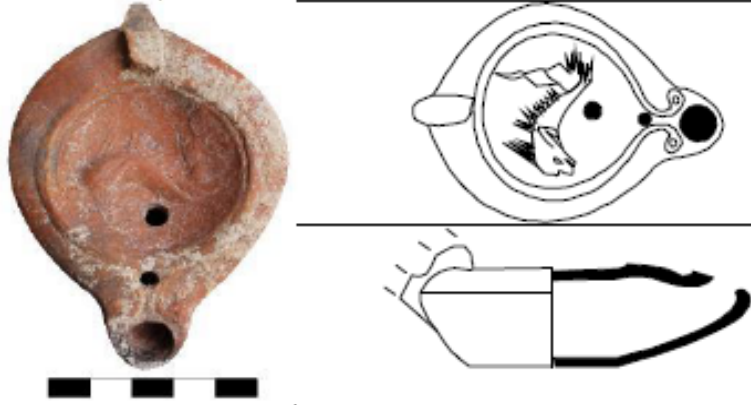
					
					
Katalog Nr.	6	Resim Nr.	6	Çizim Nr.	6
Müze Env. Nr.	1.21.94	Müzeye geliş yeldi		Satın Alma	
Ölçüleri	Gen. 8,4 cm	Yük. 2,8 cm		Cidar 0,5 cm.	
Astar rengi	2,5 YR. 5/6 red				
Tanım	Kalp burunlu kandil, kalp yapımı, diskusu ve omuzu çevreleyen 4 adet yivli, diskusun tam ortasında belirgin bir kantharos ve onun iki kulpu üzerinde yer alan 2 adet kuş tasvirli, yüzey kısmı az kalkerli, kulp ve diskus kısmı kırık.				
Karşılaştırma	Loeschcke Type VIII, Walters 1914: 1159; Bailey 1980: 367, 374, Pl. 83,Q1391, Pl. 86,Q1418				
Tarihleme	M.S. 175-225				
Katalog Nr.	7	Resim Nr.	7	Çizim Nr.	7
Müze Env. Nr.	3.1.87	Müzeye geliş yeldi		Satın Alma	

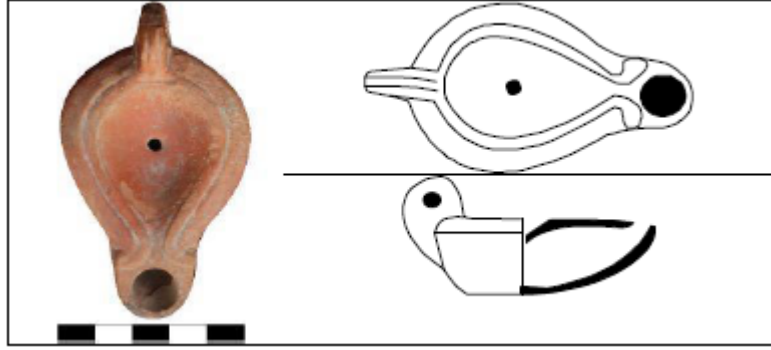
Ölçüleri	Gen. 8,8 cm	Yük. 2,8 cm	Cidar 0,4 cm		
Astar rengi	5 YR 7/6 reddish yellow				
Tanınım	Kalp burunlu kandil, kalp yapımı, diskusu ve omuzları çevreleyen 3 adet yivli, omuz kısmı yaprak bitkisel bezemeli, yüzey kısmı aşınmış ve az kalkırlı, kulpta ve buhurdanlık kısmı kırık.				
Karşılaştırma	Loeschcke Type VIII, Bailey 1980: 374, Pl. 86, Q1420				
Tarihleme	M.S. 3. yüzyılın ilk yarısı				
					
Katalog Nr.	8	Resim Nr.	8	Çizim Nr.	8
Müze Env. Nr.	4.29.94		Müzeeye geliş şekli	Satın Alma	
Ölçüleri	Gen. 8,5 cm	Yük. 2,5 cm	Cidar 0,3 cm		
Astar rengi	10 YR 8/4 very pale brown				
Tanınım	Kalp burunlu kandil, kalp yapımı, diskusu ve omuzları çevreleyen 4 adet yivli, yuvarlak omuzlu, diskusu kısmı bezemesiz, iki yandan kulplu, burunda izleri.				
Karşılaştırma	Loeschcke Type VIII, Bailey 1988: 321, Pl. 72, Q2624; Vessberg & Welstholm 1956: 189, Fig. 39:5,6				
Tarihleme	M.S. 2. yüzyıl				

					
					
Katalog Nr.	9	Resim Nr.	9	Çizim Nr.	9
Müze Env. Nr.	1.15.96	Müzeye geliş yeldi		Satın Alma	
Ölçüleri	Gen. 8,9 cm.	Yük. 2,8 cm.		Cidar 0,4 cm.	
Astar rengi	10 R 4/4 weak red				
Tanım	"U" burunlu kandil, kalıp yapımı, diskusu ve omuzu çevreleyen 3 adet yivli, diskus içerisinde belirgin amphora, sopayla tuturulmuş, yanında çelenk betimi, düz tabanlı, yüzük kulplu.				
Karşılaştırma	Loeschcke VIII; Bussière form D II 1 Bussière & Wohl 2017: 239, Fig. 339.				
Tarihleme	M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği - 3. yüzyılın ilk yarısı				
					
					
Katalog Nr.	10	Resim Nr.	10	Çizim Nr.	10
Müze Env. Nr.	4.69.73	Müzeye geliş yeldi		Zor Alım	

Ölçüleri	Gen. 8,4 cm	Yük. 2,9 cm	Cidar 0,4 cm		
Astar rengi	7.5 YR 6/6 reddish yellow				
Tanın	“U” burunlu kandil, kalıp yapımı, diskusu omuzu çevreleyen 2 adet yivli, diskus içerisinde panter ve karşısında yavrusu betimli, iki buhardanlık, düz tabanlı, yüzük kulplu ve kulp ortası derince ayrılmış yivli, az kalkerli.				
Karşılaştırma	Loeschcke VIII; Bussière form D II 1 Bussière & Wohl 2017: 239				
Tarihleme	M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği - 3. yüzyılın ilk yarısı				
					
					
Katalog Nr.	11	Resim Nr.	11	Çizim Nr.	11
Müze Env. Nr.	20.17.73		Müzeye geliş şekli	Zor Alım	
Ölçüleri	Gen. 11,2 cm	Yük. 2,8 cm	Cidar 0,4 cm		
Astar rengi	7.5 YR 7/6 reddish yellow				
Tanın	“U” burunlu kandil, kalıp yapımı, diskusu ve omuzu çevreleyen tek kalın yivli, diskus içerisinde muhtemelen bir deniz yaratığına binmiş kanatlı bir adam, omuz kısmında üzüm salkımı, ağaç yaprakları ve burun kenarlarında çiçek betimi, tek buhardanlık, düz tabanlı, yüzük kulplu ve yivli, az kalkerli, restorasyon geçirmiş.				
Karşılaştırma	Loeschcke VIII; Burun Tipi 6 Goethert & Polaschek 1985: Taf. 69-74; Hübinger 1993: Taf. 26, 203. Bussière & Wohl 2017: 239				
Tarihleme	M.S. 1. yüzyılın 2. çeyreği - 3. yüzyılın ilk yarısı				

Katalog Nr.	13	Resim Nr.	13	Çizim Nr.	13
Müze Env. Nr.	2002.73		Müzeye geliş şekli	Bağış	
Ölçüleri	Gen. 9,7 cm		Yük. 2,4 cm		Cidar 0,4 cm.
Astar rengi	10 R 5/8 red				
Tanım	Kalıp yapımı, diskusu omuzu çevreleyen 3 adet yivli, diskusu burunu birleştiren ve yanlara doğru açılan 2 adet volütlü, diskus içerisinde belirgin yumuş balığ, kuyruğunda trident, düz tabanlı, kırık kulplu, az kalkerli				
Karşılaştırma	Loeschcke V Walters 1914: 798; Goebert & Polaschek 1985: Taf. 65-67; Bailey 1988: 375				
Tarihleme	M.S. 2-3. yüzyıl				
					
Katalog Nr.	14	Resim Nr.	14	Çizim Nr.	14
Müze Env. Nr.	982		Müzeye geliş şekli	Satın Alma	
Ölçüleri	Gen. 9,8 cm		Yük. 2,8 cm		Cidar 0,4 cm.
Astar rengi	10 R 5/6 red				
Tanım	Uzun formlu, kalıp yapımı, diskusu ve omuzu çevreleyen 2 adet yivli, diskusu çevreleyen yiv burunla birleştirilmiş, burun kenarlarında 2 adet volüt, az kalkerli.				
Karşılaştırma	Loeschcke V, Deneuvre V F Walters 1914: Pl 6, Nr. 172; Menzel 1969: 48, Abb. 38; Hayes 1980: 213, Nr. 475; Bailey 1988: 374, Pl. 99, Q3024-3025, Pl. 36, Q1950-1951; Bussiere & Wohl 2017: 375, 516				
Tarihleme	M.S. 2-3. yüzyıl				

Kaynaklar

- Bailey, M. Donald, (1980), A Catalogue of the Lamps In the British Museum II, Roman Lamps Made in Italy, London.
- Bailey, M. Donald, (1988), A Catalogue of the Lamps In the British Museum III, Roman Provincial Lamps, London.
- Barın, Gürol, (1995), Aydın ve Milet Müzesindeki Üzeri Kabartmalı Hellenistik - Roma Dönemi Kandiller, (Unpublished PhD Thesis) Ege University Social Sciences Institute, İzmir.
- Broneer, Oscar, (1930), Terracotta Lamps, Corinth Vol IV, No. 2, Cambridge.
- Bussiere, Jean & Wohl B. Lindros, (2017), Ancient Lamps in The J. Paul Getty Museum, Los Angeles.
- Civelek, Aynur, (2001), Tralleis Nekropolisi Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği, (Unpublished PhD Thesis), Dokuz Eylül University Social Sciences Institute, İzmir.
- Civelek, Aynur, (2008), "Phokaia'da Bir Volütlü Kandil Atölyesi", Colloquium VII, pp.115-135.
- Fırat, Murat, (2015), "Isparta Müzesi Volütlü Kandilleri", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 36, pp. 536-551.
- Fitch, C. Rickman & Goldman N. Wynn, (1994), Cosa: The Lamps, The University of Michigan Press, Michigan
- Goethert, K. & POLASCHEK, (1985), Katalog der Römischen Lampen des Rheinischen Landesmuseums Trier, Mainz
- Goldman, Hetty, (1950), Excavations at Gözlükule, Tarsus, Volume I, The Hellenistic and Roman Periods, New Jersey.

- Hayes, W. John, (1980), *Ancient Lamps Royal Ontario Museum I: Greek and Roman Clay Lamps*, Toronto.
- Hellström, Pontus, (1965), *Labraunda II, Part I, Pottery of Classical and, Later Date Terra Lamps and Glass*, Lund.
- Hübinger, Ulrich, (1993), *Die Antiken Lampen Des Akademischen Kunstmuseums Der Universität Bonn*, Bonn.
- Kara, Yasemin, (2014), *Ephesos Yamaç Evler 1 ve 2'den Kalıp Yapımı Kandil Örnekleri*, (Unpublished Master Thesis), Dokuz Eylül University Social Sciences Institute, İzmir.
- Loeschcke, Siegfried, (1919), *Lampen Aus Vindonissa, Ein Beitrag zur Geschichte von Vindonissa und des Antiken Beleuchtungswesens*, Zürich.
- Menzel, Heinz, (1969), *Antike Lampen, Im Römisch- Germanischen Zentralmuseum Zu Mainz*, Mainz
- Perlzweig, Judith, (1961), *The Athenian Agora Vol VII, Lamps Of The Roman Period*, New Jersey.
- Robinson, Henry S., (1959), *The Athenian Agora Vol. V, Pottery Of The Roman Period*, New Jersey.
- Szentleky, Tihamer, (1969), *Ancient Lamps*, Budapest.
- Vessberg, Olof & Welstholm Alfred, (1956), *The Hellenistic And Roman Periods In Cyprus, The Swedish Cyprus Expedition Vol. IV*, Stockholm.
- Walters, Henry, (1914), *Catalogue of The Greek and Roman Lamps in the British Museum*, Printed By Order of The Trustees, London.